

Hit the road, Elisa! Het voorwaardelijke Mozaïsche verbond, twee verhalen, twee verbonden, een God

Heb je je wel eens afgevraagd wat Elisa nou toch in zijn hoofd had gehaald toen hij nog maar net aan zijn bediening was begonnen? Waar haalde Elisa het gezag vandaan om te doen wat hij deed?

Achtergrond: In 1 Koningen staat Elia's bediening centraal, in 2 Koningen Elisa's bediening. Beide profeten hadden een bediening om de afval van God terug te dringen en de koningen van het noorden terug bij God te brengen, met wie zij een verbond hadden gesloten na de Uittocht (Ex.19-24). Wanneer God de koning heeft, dan heeft Hij het volk. Wanneer de rechtvaardigen toenemen, verheugt zich het volk; maar het volk zucht, als een goddeloze heerst (Spr.29:2).

2 Koningen 6: 23-23: Kom op, kaalkop

Na Elia's hemelvaart, vertrekt Elisa naar Bethel in Samaria, het godsdienstig centrum van de noordelijke koningen en hoofdkwartier van Elia's en Elisa's bediening, om de strijd tegen afval voort te zetten (1Kon.12:29, Amos 7:13). Dat ging er soms bruut aan toe.

Op weg naar Bethel komen er kleine knapen uit de stad die Elisa toeroepen: "Kom op, kaalkop. Kom op, kaalkop". De vertaling vanuit het Hebreeuws is hier wat ongelukkig. Tweemaal staat er: "עֲלֵה קָרְחַל Alé qéréach alé géréach". "Ga op, kale. Ga op, kale". Ga weg! Hit the road Jack! De knapen wilden dat Elisa weg zou gaan. Ze wisten dat Elisa naar Bethel kwam om Elia's bediening voort te zetten. Maar in plaats van de profeet en Gods gezag te omarmen, wezen ze hem de deur.

Dat is een recept voor een afrekening. "Elisa draaide zich om en vervloekte hen in de naam van de Here. Toen kwamen er twee berinnen uit het woud en verscheurden tweeënveertig van die kinderen" (2Kon.2:24).

Alle mensen. Was dit nou nodig? Wat bruut. Hoe oud zouden zij zijn geweest? Yeladiem, staat er in vers 24 (יְלָדִים), kleine kinderen, waar in vers 23 nog ne'ariem (נְעָרִים), knapen, stond. Het waren nog maar jonge jongens, tieners die nog niet volwassen zijn.

Ging Elisa hier buiten zijn boekje? Waar haalde Elisa het gezag vandaan om dit te doen?

Zijn gezag kwam niet uit Elisa zelf maar uit de verbondsafspraken van Leviticus 26 die je ook terugvindt in het latere Deuteronomium 28, veertig jaar later. Elisa past hier een van de verbondsvervloeking toe van Leviticus 26 omdat het volk volhardt in ongehoorzaamheid. De vervloeking geldt als een waarschuwing. In vers 22 staat: “Ik zal het wild gedierte op u loslaten, dat u van kinderen beroven en uw vee uitroeien zal en uw aantal zo zal verminderen, dat uw wegen verlaten zullen zijn.”

Door Elisa uit te jouwen voor kaalkop en hem de deur te wijzen, gaven de knapen uitdrukking aan hun verachting van Elisa en het gezag van God dat hij bracht. Het disrespect voor de man Gods was een uiting van afwijzing terwijl God het land juist wilde zegenen. Kaalheid was ongebruikelijk onder de Joden in die dagen en veel haar was een teken van kracht (2Sam.14:26).

Laten we met God geen loopje nemen. Wat gebeurde was een ernstige waarschuwing aan Israël om niet door te gaan in ongehoorzaamheid (2Kron.36:16). God gebruikt desnoods de vloek om mensen tot Zich te trekken in Zijn zegen. Oordeel is nooit het eindstation, genade is dat (Jak.2:13, Ex.34:6-7). Genade komt als reactie van de hemel op wie zich bekeert.

2 Koningen 6:25-29: Ze aten hun zonen

Vier hoofdstukken verderop bevestigt een vreselijk verhaal dezelfde boodschap. Het gaat steeds slechter met Israël vanwege de ongehoorzaamheid en afgoderij van de koningen en het volk. Nadat in 2 Koningen 2:23-24 de verbondsvervloeking van Leviticus 26:22 in vervulling was gegaan, trof God het volk met een paar andere vervloeking: van Leviticus 26:20 en 29 in 2 Koningen 6:25-29. Het land wordt getroffen door “zwarte honger”, de eerste vloek (Lev.26:20) en dat veroorzaakt kannibalisem, de tweede vervloeking (Lev.26:29).

Twee vrouwen krijgen ruzie tijdens de zware hongersnood en net op dat moment loopt koning Joram voorbij. Een van de vrouwen roept hem wanhopig om hulp. “De koning vroeg haar: Wat is er? Zij antwoordde: Deze vrouw heeft tot mij gezegd: geef uw zoon, dat wij hem vandaag eten; dan zullen wij mijn zoon morgen eten. Wij hebben dus mijn zoon gekookt en hem opgegeten. Maar toen ik de volgende dag tot haar zei: Geef nu uw zoon, dat wij hem eten, had zij haar zoon verborgen.” (2Kon.6:28-29)

Wat een ellende als je ongehoorzaam bent aan de verbondsafspraken met de God met wie je een verbond hebt gesloten dat je je eigen kinderen opeet: “en gij zult het vlees uwer zonen eten en het vlees uwer dochters zult gij eten” (Lev 26:29).

Let op de reactie van Joram: Hij geeft Elisa de schuld. “En hij zei: Zo moge God mij doen, ja nog erger, indien het hoofd van Elisa, de zoon van Safat, heden op hem blijft staan”. (2Kon.6:31)

Het Mozaïsche Verbond

Hoe heeft het zover kunnen komen? Het Mozaïsche Verbond was een voorwaardelijk verbond: Bij gehoorzaamheid aan de verbondsafspraken kwam de zegen, bij ongehoorzaamheid de vloek. Leviticus 26 en Deuteronomium 28 beschrijven beide. De rillingen lopen over je rug wanneer je vanaf vers 14 leest welke ellende allemaal over Israël komt.

De verhalen staan in de Schrift als een waarschuwing voor ons.

Yeshua's verbond

Niet het karakter van God staat ter discussie, de verbondsafspraken zijn van kracht. Er is goed nieuws: In Yeshua is het “eerste”, Mozaïsche, verbond vervangen door “een beter verbond” met betere afspraken en effecten (Heb.7:12, 7:22, 8:6, Jer.31:31-34, Eze.36:25-27, Heb.8:9-13). Mozes is in Yeshua opgegaan en Levi in Juda (Joh.5:46, Heb.7-9). Niet God is veranderd met de komst van het NT, er is een nieuw verbond gekomen. Het eerste, Mozaïsche verbond is daarmee verouderd (Heb.8:13).

Het NT vraagt: Ben je al dat nieuwe verbond aangegaan? Ben je al met Yeshua verbonden in vertrouwen, de Middelaar? Ben je van Mozes of van Jezus?

Het gezag van de hemel

Misschien dat je denkt dat de profeet een gezag heeft dat in de hemel wordt opgevolgd, maar het tegenovergestelde is eerder waar: De profeet heeft een gezag op aarde dat de hemel backupt met een eerder besluit. Het begint daar, niet hier. De profeten spraken niet op eigen gezag maar op het gezag van de hemel. Niemand op aarde bepaalt wat de hemel beslist. Elisa voerde slechts uit wat in Leviticus 26:22 was vastgelegd.

Mattheus 18:18

Dat is ook het geval in Mattheus 18:18 waar Jezus instructies geeft voor discipline bij zonde: “Voorwaar, Ik zeg jullie, al wat jullie op aarde binden, zal gebonden zijn in de hemel, en al wat jullie op aarde ontbinden, zal ontbonden zijn in de hemel.” (Mat 18:18).

Wie bepaalt nu wat? Heeft de gelovige of de kerkleider zoveel gezag dat de hemel hem volgt? On face value suggereert de tekst dat wat bij kerkucht wordt bepaald, door de hemel wordt overgenomen, in de hemel zo wordt genoteerd. Alsof wij op aarde bepalen wat de hemel doet. Hebben wij zoveel gezag en invloed? Sommige charismatischen binden en ontbinden hier en daar alles wat los en vast zit in de geestelijke lucht vanwege deze tekst. Maar ook hier hebben gelovigen op aarde eerst de backup van de hemel nodig bij wat zij besluiten, niet andersom. Onze backup is dat wij de Schrift volgen. Het gezag ligt niet in de persoon die bindt en ontbindt, ons gezag is het Schriftgezag dat wij toepassen. Gelovigen voeren op aarde uit wat in de hemel al is vastgelegd.

In de vertaling van het Grieks gaat die nuance verloren. Het Grieks zegt: Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅσα ἐὰν δέσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν οὐρανῷ. (Mat 18:18).

De clausule zegt: “alles wat jullie binden op aarde (δέσητε ἐπὶ τῆς γῆς) zal gebonden zijn in de hemel” (ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ). Het Griekse δεδεμένα (“gebonden zijn”) is een participium (deelwoord) in de voltooid tijd passief, voorafgegaan door een toekomstige tijd (ἔσται: het zal). De betere vertaling is dan ook “zal reeds gebonden zijn”. Dat geldt daarna ook voor λελυμένα, “zal reeds ontbonden zijn”. De tekst zegt dat gelovigen op aarde binden en ontbinden wat in de hemel al is bewerkt en dat zij gerust kunnen vertrouwen op wat daar is vastgelegd. De hemelse rechtbank heeft al recht gesproken.

Slot

Dat is iets anders als op eigen houtje aan de gang gaan. Ook Elisa deed niet wat hem goed dunkte maar beriep zich op Schriftgezag. Hij handelde niet op eigen gezag. En wanneer je Schriftgezag toepast, dan heb je de backup van de hemel. Alles houdt op te bestaan, maar het Woord van God houdt eeuwig stand (Jes.40:8).